

بررسی ساختار هزینه‌های گردشگران ملی در بهار ۱۳۹۷

زهره چیت ساز

رئیس گروه آمارهای اجتماعی و فرهنگی

سعیدرضا قدرت

کارشناس آمارهای اجتماعی و فرهنگی

سعید لطفی‌زاده

کارشناس آمارهای اجتماعی و فرهنگی

با توجه به هزینه‌هایی که لاجرم گردشگران بایستی در طول سفر انجام دهند می‌توان گردشگری را یکی از منابع عمده درآمدزایی و ایجاد اشتغال به شمار آورد؛ به نحوی که میان توسعه گردشگری و رشد اقتصادی رابطه‌ای دو طرفه ایجاد شود. لذا اگر هر یک از شهرها و استان‌های کشور از تعداد گردشگر بیشتر برخوردار باشند بدنبال آن درآمد و اشتغال‌زایی بیشتری خواهند داشت. صنعت گردشگری و صنایع، شرکت‌ها و مؤسسات وابسته به آن حتی در حوزه ملی نیز می‌تواند مستقیم و غیرمستقیم تاثیر مهمی بر افزایش اشتغال در استان‌ها و بدنبال آن در کشور داشته باشد. مانند: هتل‌ها، اماکن صرف غذا و نوشیدنی، شرکت‌های هواپیمایی، شرکت‌های کشتیرانی، آژانس‌های گردشگری، مراکز تفریحی و فروشگاه‌هایی که در این بخش کار می‌کنند که به صورت مستقیم اشتغال‌زایی دارند و شرکت‌هایی که مواد و ملزومات مورد نیاز رستوران‌ها را تأمین می‌کنند، شرکت‌های ساختمانی که هتل‌ها و جاده‌ها را می‌سازند، شرکت‌های تولیدکننده اتومبیل، قطار و هواپیما از نظر درآمد به صورت غیرمستقیم برای نهادهای گردشگری اشتغال‌زایی دارند. گردشگری علاوه بر ایجاد اشتغال می‌تواند موجب رشد درآمد ملی شود که بخشی از این درآمد می‌تواند به صورت درآمد ارزی باشد که البته در این نوشتار با توجه به بررسی هزینه‌های مربوط به سفرهای گردشگری ملی، درآمد ارزی مطمع نظر نمی‌تواند باشد.

طرح آمارگیری از گردشگران ملی یکی از طرح‌های مرکز آمار ایران است که با هدف تهیه آمار و اطلاعات مربوط به سفرهای گردشگری خانوارهای کشور، برای بررسی‌های اقتصادی و تصمیم‌گیری مدیران و برنامه‌ریزان در حوزه گردشگری، به اجرا در می‌آید. در این طرح با مراجعه به خانوارهای نمونه، اطلاعات متعددی جمع‌آوری می‌شود مانند: ویژگی‌های سفر از جمله تعداد سفر، نوع سفر (با اقامت شبانه و بدون اقامت شبانه)، هدف اصلی سفر (گردش و تفریح، دیدار دوستان و بستگان، زیارت، درمان، خرید، آموزش، ...)، شیوه سفر (با تور، بدون تور)، نوع اقامتگاه گردشگران (اقامتگاه عمومی، اقامتگاه سازمانی، خانه‌آشنایان و بستگان، ویلا و آپارتمان اجاره‌ای، ویلا و آپارتمان شخصی، چادر و کمپ شخصی و...)، نوع وسیله نقلیه مورد استفاده، تعداد شب اقامت و هزینه‌های سفر و همچنین اطلاعاتی در مورد ویژگی‌های اجتماعی اعضای خانوار مانند سن، جنس، وضع سواد و وضع اشتغال. از بین اقلام متنوع مذکور، هزینه‌های انجام شده توسط خانوار در سفرهای گردشگری ملی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

نتایج طرح آمارگیری از گردشگران ملی - بهار ۱۳۹۷، نشان‌دهنده این مطلب است که ۱۷۰۹۳۷۱۹ خانوار در فصل مذکور به سفر رفته‌اند که عبارتند از ۶۹ درصد کل خانوارها و همچنین ۱۱۲۹۳۷۷۱۷ سفر انجام شده است که نسبت به بهار ۱۳۹۶، ۹،۳ درصد افزایش یافته است. تعداد سفرهای داخلی نیز ۱۱۲۲۷۲۴۲۳ سفر بوده که نسبت به سال قبل از آن ۹،۴ درصد افزایش داشته است. ضمناً تعداد سفرهای خارجی ۶۶۵۲۹۴ سفر بوده که نسبت به فصل بهار سال قبل از آن ۱۲،۷ درصد کاهش داشته است.

نکته قابل توجه در رابطه با سهم سفرهای خارجی از سفرهای گردشگری این است که تعداد سفرهای خارجی فقط ۰،۶ درصد کل سفرهای گردشگری ملی را در بهار ۱۳۹۷ تشکیل داده است.

متوسط هزینه هر سفر گردشگری ملی

نتایج طرح نشان‌دهنده آن است که متوسط هزینه هر سفر در بهار ۱۳۹۷، ۱۱۷۳۸۲۷ ریال بوده و همچنین هزینه هر سفر داخلی نیز ۱۰۱۲۴۶۷ ریال بوده است. متوسط هزینه هر سفر خارجی در بهار ۱۳۹۷، ۲۸۴۰۴۲۹۵ ریال بوده است، یعنی متوسط هزینه هر سفر خارجی بیش از ۲۸ برابر متوسط هزینه هر سفر داخلی می‌باشد.

-تفکیک اقلام اصلی هزینه‌های سفرهای داخلی به شرح جدول ۱ می‌باشد:

۱- هزینه سفرهای داخلی خانوارها بر حسب نوع سفر به تفکیک اقلام اصلی هزینه - بهار ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

اقلام هزینه	کل	بدون اقامت شبانه	با اقامت شبانه
جمع	۱۱۳۶۷۲۰۸۴	۲۹۴۷۱۲۵۱	۱۴۱۹۳۸۲۷
هزینه تور و گشت	۲۳۰۶۹۵۴	۵۹۴۸۶	۲۲۴۷۴۶۸
هزینه‌های حمل و نقل	۲۲۹۵۶۳۲۵	۴۹۰۴۸۱۲	۱۸۰۵۱۵۱۳
هزینه‌های اقامت	۶۷۸۱۸۰۷	۷۳۰۸	۶۷۷۴۴۹۸
هزینه‌های خوراکی و دخانی	۲۳۲۸۸۴۹۱	۵۸۹۴۴۰۱	۱۷۳۹۴۰۹۰
هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی	۱۴۶۱۳۹۰	۱۰۱۴۹۵	۱۳۵۹۸۹۶
هزینه‌های درمانی	۲۶۲۱۹۰۸۳	۸۹۸۸۸۹۳	۱۷۲۳۰۱۸۹
هزینه‌های خرید سوغاتی	۹۳۶۹۰۴۸	۹۱۳۰۳۵	۸۴۵۶۰۱۳
هزینه‌های خرید کالا و لوازم	۱۹۳۷۲۰۹۹	۷۸۵۴۰۸۲	۱۱۵۱۸۰۱۷
سایر هزینه‌های سفر	۱۹۱۶۸۸۸	۷۵۴۷۴۵	۱۱۶۲۱۴۳

همانطور که مشاهده می‌شود بیشترین سهم از هزینه‌های سفرهای داخلی مربوط به هزینه‌های درمان با ۲۳,۱ درصد از مجموع هزینه‌ها و بعد از آن هزینه‌های خوراکی و دخانی و هزینه‌های حمل و نقل به ترتیب با ۲۰,۵ و ۲۰,۲ درصد از کل هزینه‌ها می‌باشد. کمترین هزینه‌ها نیز مربوط به هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی و هزینه تور و گشت به ترتیب با ۱,۳ و ۲,۰ درصد از کل هزینه‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

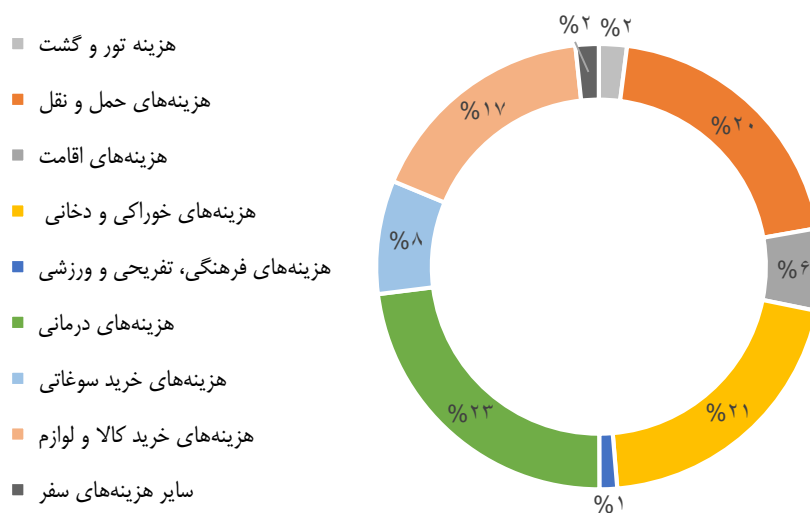
هزینه سفرهای داخلی بر حسب بدون اقامت شبانه و با اقامت شبانه

۲۶ درصد کل هزینه‌های داخلی مربوط به هزینه سفرهای بدون اقامت شبانه و ۷۴ درصد از هزینه سفرهای داخلی مربوط به سفرهای با اقامت شبانه می‌باشد.

بیشترین سهم هزینه سفرهای داخلی بدون اقامت شبانه مربوط به هزینه‌های درمانی و هزینه‌های خرید کالا و لوازم به ترتیب با ۳۰,۵ و ۲۶,۶ درصد از کل هزینه‌های گردشگری می‌باشد.

همچنین بیشترین سهم هزینه سفرهای داخلی با اقامت شبانه مربوط به هزینه‌های حمل و نقل و بعد از آن هزینه‌های خوراکی و دخانی به ترتیب با ۲۱,۴ و ۲۰,۷ درصد از مجموع هزینه‌هاست.

نمودار ۱- سهم هزینه سفرهای داخلی خانوارها به تفکیک اقلام اصلی هزینه - بهار ۱۳۹۷

-تفکیک اقلام اصلی هزینه‌های سفرهای خارجی به شرح جدول ۲ می‌باشد:

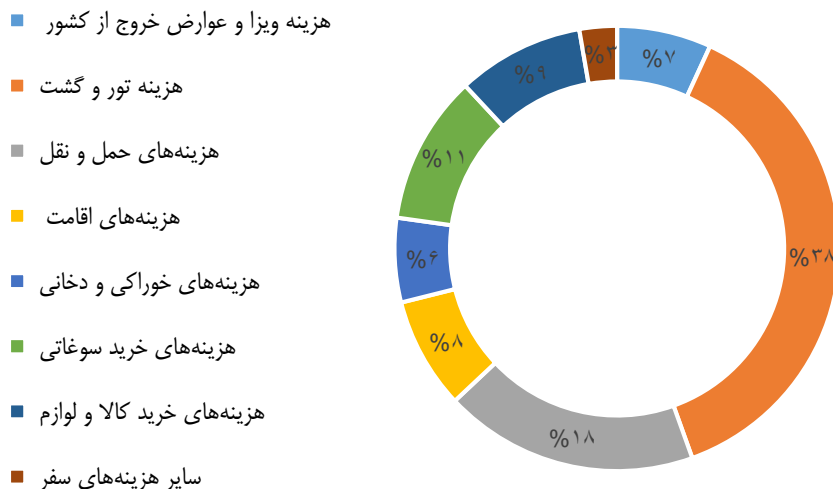
۲- هزینه سفرهای خارجی خانوارها به تفکیک اقلام اصلی هزینه - بهار ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

هزینه	اقلام هزینه
۱۸۸۹۷۳۰۷	جمع
۱۲۹۶۲۸۴	هزینه ویزا و عوارض خروج از کشور
۷۱۱۶۱۶۹	هزینه تور و گشت
۳۴۹۲۲۸۵	هزینه‌های حمل و نقل
۱۵۳۰۵۳۷	هزینه‌های اقامت
۱۱۵۷۰۷۶	هزینه‌های خوراکی و دخانی
۲۶۰۲۰۱	هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی
۴۳۷۱۵	هزینه‌های درمانی
۲۰۴۷۳۲۳	هزینه‌های خرید سوغاتی
۱۷۴۲۵۰۸	هزینه‌های خرید کالا و لوازم
۲۱۱۱۰۷	سایر هزینه‌های سفر

از بین اقلام هزینه‌های سفرهای خارجی بیشترین سهم هزینه‌ها مربوط به هزینه تور و گشت با ۳۷,۷ کل هزینه‌ها و بعد از آن هزینه‌های حمل و نقل با ۱۸,۵ درصد از مجموع کل هزینه‌ها می‌باشد.

کمترین هزینه سفرهای خارجی مربوط به هزینه‌های درمانی با ۰,۲ درصد و بعد از آن هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی با ۱,۴ درصد از کل هزینه‌های سفرهای خارجی می‌باشد.

نمودار ۲- سهم هزینه سفرهای خارجی خانوارها به تفکیک اقلام اصلی هزینه - بهار ۱۳۹۷

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

سهم هزینه‌های درمانی

همانطور که مشاهده میشود هزینه‌های درمانی بیشترین سهم از هزینه‌های سفرهای داخلی (۲۳,۱ درصد) و کمترین سهم از هزینه‌های سفرهای خارجی (۰,۲ درصد) را دارا می‌باشد. همچنین هزینه‌های درمانی ۳۰,۵ درصد از کل هزینه‌های سفرهای داخلی بدون اقامت شبانه را به خود اختصاص داده است. این اختلاف می‌بایست مورد توجه متولیان امور گردشگری و همچنین حوزه بهداشت و درمان قرار گیرد. با توجه به اطلاع مذکور (سهم هزینه‌های درمانی از کل هزینه‌های گردشگری ملی) می‌توان لزوم توسعه مراکز درمانی در تمام نقاط کشور را مورد تأکید قرار داد.

سهم ناچیز هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی از هزینه گردشگری ملی

هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی ۱,۳ درصد هزینه‌های سفرهای داخلی و همچنین ۱,۴ درصد کل هزینه سفرهای خارجی را شامل می‌شود. سهم ناچیز هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی نه تنها به دلیل هدف اصلی سفر و یا ماهیت هزینه‌های مذکور است بلکه می‌تواند به دلیل سرمایه‌گذاری نامناسب و تبلیغات اندک در عرصه جاذبه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی باشد. مقایسه هزینه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی با هزینه‌هایی مانند خوراکی و دخانی و خرید سوغات نیز تأکیدی بر توجه بیشتر به جنبه‌های فرهنگی، تفریحی و ورزشی در عرصه گردشگری ملی می‌باشد.